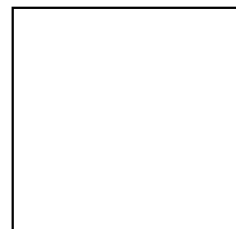

Textová část

**Obnova vojenského cintorína z 1. sv.
vojny v B. Bystrici - Majeri**

ARCHITEKTONICKO - URBANISTICKÉ RIEŠENIE:

Po skončení druhej svetovej vojny, následnej zmene ideologických pomerov, boli vojnové cintoríny z 1. svetovej vojny takmer vymazané z povedomia ľudí. Mnohé cintoríny bez pravidelnej starostlivosti veľmi rýchlo zmizli v záplave náletových drevín. Jeden z najväčších cintorínov z 1. svetovej vojny v obci Sterkovce bol narušený stavbou obecnej komunikácie...

Citát z internetového zdroja

V architektonickom návrhu sme sa snažili navrátiť stratenú dôstojnosť tomuto pietnemu miestu. Po rozdelení cintorína na dve časti cestou s privádzačom, odpredaja a zničení časti cintorína, zdemolovaní viditeľnej časti náhrobkov, cintorín sa stratil z povedomia verejnosti. Na rozdiel od predošlej doby, cieľom návrhu bolo obnoviť všetky možné hroby, ktoré sa nachádzajú na riešenom území. Žiadny hrob v návrhu nebol premiestnený, či nepadol za obeť novej stavbe. Architektúra je založená na kontrastoch tohto miesta s cieľom uvedomenia si histórie tejto významnej lokality. S obnovou vojenského cintorína došlo taktiež k revitalizácii civilného cintorína.

Snažili sme sa vytvoriť urbanistické riešenie tak, aby sme nezasahovali do súkromných pozemkov, ktorých odpredaj mestu by mohol byť značne a časovo komplikovaný. Centrálné parkovisko je orientované v južnej časti územia. Hlavný vstup do vojenského cintorína je cez civilný cintorín, kde na jeho severnom okraji je situované parkovanie pre hendikepované osoby. Návštevník, kráčajúc z rušnej komunikácie cez civilný cintorín, sa postupne naladí na pokojné myšlienky. V návrhu sme uvažovali so vstupom pre delegácie pokladajúce vence, so vstupom pre civilných návštevníkov a hendikepované osoby. Preto hlavný vstup je rozdelený na južný a severný. Oba vstupy sú vytvorené so železobetónových portálov. Severný vstup je bezbarierový a taktiež určený pre údržbu cintorína.

Návštevník u južného vstupu má možnosť vstúpiť do vojenského cintorína cez jazvu, predstavujúcu vojnový zákop znížený pod terén 2 metre. Dostáva sa tak do ryhy, izolovaný od vonkajšieho sveta sústreďujúc vnemy na informácie okolo neho. Zákop je lemovaný dvomi betónovými stenami s otláčenými drevenými doskami, predstavujúcimi drevené paženie zákopu. Na stene, bližšie k cintorínu, má možnosť prečítať si mená všetky pochovaných vojakov. Na opačnej stene zákopu sa dozvedá informácie o histórii tohto miesta, o nemocnici, ktorá bola neďaleko, či o bojoch východného frontu, na ktorých pochovaní vojaci boli ranení. Táto stena je vyššia a vytvára tak anonymitu od príľahlých pozemkov, kde sú situované súkromné záhradky. Taktiež vytvára ochranu pred slnkom. Po vyrozprávaní príbehu tohto miesta sa zo zákopu ocitá priamo v centre "bojiska" posiateho množstvom hrobov a smeruje k mohyle s legionárskym pamätníkom. Okolo pomníka sú tri nové symboly - stožiare v tvare bajonetov - zbrane, ktorá sa používala v 1. svetovej vojne. Snažili sme sa vytvoriť prvok, ktorý by upútal pozornosť z diaľky i z okolia. Bodáky sú z hrubého hrdzavejúceho plechu Corten. Taktiež tieto symboly sme použili do ostrovčeka uprostred križovatky, kde bola situovaná najstaršia časť cintorína. Tu ale v menšej veľkosti.

Od severného vstupu k mohyle vedie priama cesta. Vodiacim prvkom sa stáva oporná stena so živým plotom, ktorá ju zároveň delí od pozemnej komunikácie. Vytvára tak priestor zrekonštruovať čo najviac hrobov. V návrhu sme celkovo obnovili 497 vojenských hrobov.

Oplotenie vojenského cintorína sme volili v prírodnej forme. Civilný cintorín je od južného vojenského cintorína oddelený novým stromoradím a mlatovou parkovou cestou. Tento prvok sa objavuje i u severného cintorína. Optické prepojenie obidvoch cintorínov nastáva v ose mlatovej cesty, kde pohľadová os je lemovaná železobetónovými portálmi. Oplotenie na východnej strane cintorína výškovo naväzuje na zvýšenú stenu zákopu. Je vytvorené z drátených gabionových košov. Miesto kamenia je v košoch vysadený buk lesný, typická miestna drevina. Drátené koše, umožnia ľahšiu údržbu pri strihaní plotu. V mieste stĺpikov, pôvodného oplotenia cintorína, je drevina vynechaná. Oplotenie je doplnené stromoradím.

Náhrobky padlých vojakov predstavujú betónové štvorce, do ktorých sú otláčené ich mená a údaje.

MATERIÁLOVÉ RIEŠENIE:

V návrhu sú využívané prírodné prvky a materiály v kontraste so železobetónom s povrchom otláčeného dreveného debnenia.

ETAPIZÁCIA - PREDPOKLADANÉ NÁKLADY:

Návrh je rozdelený do dvoch etáp. V prípade potreby je možné počet etáp zvýšiť. V prvej etape je obnovená základná časť, bez ktorej celková urbanistická koncepcia stráca svoj zmysel. Časové zrušenie záhradkárskej kolónie na juh od cintorína je na vyhlasovateľovi súťaže, nakoľko návrh eliminuje vzájomné negatívne optické prepojenie. Predpokladané náklady sú orientačné, nakoľko stavba je svojím charakterom špecifická a obsahuje umelecké diela a tým pádom nie je možné použiť tabuľkovú kubíkovú cenu. V etapách je dosť značná rezerva oproti finančnému limitu vyhlasovateľa, ktorá by bola použitá na realizáciu umeleckých diel a architektonické detaily.